

یادآوری

پیش از ورود به بحث تشیع در اروپا و امریکا، باید به این نکته توجه داشت که تشیع در این دو قاره، سابقه ای بیش از یک قرن ندارد و آنچه در این باره وجود دارد، اغلب مربوط به مهاجرانی است که از کشورهای دیگر، بویژه شبه قاره و کشورهای خاورمیانه به این دو قاره رفته اند.

گسترده‌گی این مهاجرتها سبب شده است تا در بسیاری از کشورهای این دو قاره، شیعیان پراکنده باشند و در شکل جوامع کوچک و بزرگ در این سوی و آن سوی به هدف یافتن کار، به زندگی خود ادامه دهند. اطلاعات ما در این باره، چندان نیست. بنابر این، در این دو فصل اخیر تلاش کردیم تا صرفاً گزارشی در باره برخی از کشورهای بزرگ این دو قاره ارائه دهیم. دنبال کردن این پژوهش مجال دیگری را می طلبد.

اسلام در بریتانیا

بریتانیایی ها مانند دیگر دولت های استعماری، اسلام را در خاورمیانه و هند تجربه کردند. آنان قرن‌ها در این نواحی مشغول غارت اموال مسلمانان بودند و همین رفت و آمد سبب شد تا اندکی از مسلمانان به تدریج از اواسط قرن نوزدهم بتوانند به این مجمع‌الجزایر (انگلند، اسکاتلند، ویلز و ایرلند) راه یابند. اینان غالباً ملوانانی بودند که به انگلیس رفت و آمد داشته و در برخی از شهرها مانند لیورپول، گلاسکو، کاردیف و... ازدواج کرده و ماندگار می شدند. به جز مسیحیان و یهودیان، سیک ها و هندوها و نیز مسلمانان که در درجه اول هندی هستند، از ساکنان این کشور به شمار می آیند.

به تدریج در اواسط قرن بیستم، شماری از مسلمانان از آفریقا برای کار راهی اروپا شده و جمعی از آنان در انگلیس ساکن شدند. بیشتر اینان به خصوص هندی ها، دارای ملیت انگلیسی شدند.

نخستین مسجد در بریتانیا، در سال ۱۸۸۹ در شهر ووکینگ ساری ساخته شده است. سالها پیش از آن در دانشگاه های آکسفورد و کمبریج، کرسی های شرق شناسی، عربی و اسلام شناسی ایجاد شده و بریتانیایی ها با اسلام و فرهنگ اسلامی آشنا بودند. حتی گفته شده است که نخستین مسلمان شناخته شده انگلیسی جان نلسون در قرن ۱۶ بوده است. نیز گفته شده است که زمانی تنی چند از انگلیسی های مسلمان شده فرقه ای به نام محمدیه در سال ۱۶۴۱ درست

کردند. به تازگی شرحی اجمالی از چگونگی وضعیت اسلام در بریتانیا در کتابچه ای با نام مسلمانان در بریتانیا توسط سفارت ایران در لندن منتشر شده است.

در حال حاضر جمعیت مسلمان این کشور بین ۱/۸ تا ۲/۲ میلیون نفر برآورد می شود که نزدیک به یک میلیون نفر آنان در لندن و حومه آن زندگی می کنند. دیگر شهرهایی که مسلمانان در آن فراوانند عبارتند از: وست میدلندز (بیرمنگام)، وست یورکشایر، لانکشر، منچستر، شفیلد، لیدز و گلاسکو. دو سوم مسلمانان کسانی هستند که اجداد یا پدران آنان هندی و پاکستانی بوده اند و جالب آن که ۴۵ درصد مسلمانان بریتانیا کسانی هستند که در خود این کشور متولد شده اند.

در حال حاضر تعدادی بالای ده هزار نفر مسلمان بومی نیز در انگلیس وجود دارد که بریتانیایی الاصل هستند و به تدریج به اسلام گرویده اند.

نکته دیگر درباره بریتانیا آزادی عملی است که در این کشور برای ادیان وجود دارد. به علاوه روحیات انگلیسی ها، در برابر مهاجران و اقوام دیگر، در مقایسه با سایر اروپایی ها، هموارتر و پذیراتر است. به همین دلیل مسلمانان با آزادی عمل کافی در این کشور می توانند همانند طرفداران دیگر ادیان و مذاهب به انجام اعمال عبادی خود بپردازند.

شیعیان بریتانیا

شیعیان ساکن در بریتانیا که نسبت به سنی ها در اقلیت به سر می برند، حدود دویست هزار نفر تخمین زده می شوند. بیشترین تجمع آنان در لندن، بیرمنگام و منچستر واقع شده و از ملیت های ایرانی، عراقی، پاکستانی، هندی، لبنانی و به طور اندک و پراکنده از سایر کشورها تشکیل شده اند.

ایرانیان با برخورداری از چند مرکز فعال و بسیار آبرومند که از جانب رهبر معظم انقلاب اسلامی و دیگر مراجع عظام و دفاتر آنان حمایت و سرپرستی می شوند، در لندن و چند شهر عمده، کانون اجتماعات عظیم و مرجع پاسخگویی و ارشاد شیعیان هستند. در لندن و منچستر مرکز آموزشی فرهنگی العصر، مؤسسه امام مهدی (عج)، جامعه شیعیان اثنی عشری (خوجه ها)، حسینیه رسول الله الاعظم (ص)، مرکز محمدی تراست (پاکستانی های شیعه)، اداره جعفری و محفل علی (ع) به عنوان عمده ترین مراکز شیعی در انگلیس شناخته شده اند.

این مراکز به طور مستمر به فعالیت های آموزشی و تبلیغی و همچنین اعانه به مستمندان مشغولند، ولی در مواقع خاص و مناسبت های مذهبی همچون ماه مبارک رمضان و لیالی قدر، ایام سوگواری بویژه دهه عاشورای حسینی و ایام جشن و سرور به خصوص ولادت نبی اکرم (ص) و نیمه شعبان پذیرای ده ها هزار نفر از شیفتگان اهل بیت عصمت و طهارت اند.

مرکز اسلامی انگلیس

(ICEL) Islamic Centre England - London

این مرکز در دسامبر ۱۹۹۵ (دی ماه ۱۳۷۴) در لندن تاسیس شد. این مرکز همانند دیگر مراکز اسلامی در انگلستان به امور تبلیغی و آموزشی قرآن، اصول و فروع دین و برگزاری مجالس و محافل مذهبی پرداخته و به لحاظ امکانات و تنوع برنامه های مختلف از موفق ترین و فعالترین کانون های تجمع شیعیان بویژه ایرانیان محسوب می گردد. این مرکز در مواقع خاص همچون لیالی قدر و ایام سوگواری ماه محرم، پذیرای روزانه هزاران نفر از شیفتگان اهل بیت (ع) است. مرکز اسلامی انگلیس با همکاری دیگر موسسات عمده اسلامی در لندن، هر ساله اجلاس ها و گردهمایی های مختلفی را ترتیب می دهد که علمای اسلامی از مذاهب به گفت و گو و تبادل نظر می پردازند. این نشست ها که با هدف شائبه زدائی و رفع شبهات و سوء شناخت از اسلام بر پا می شود، همواره از استقبال سازمانها و گروههای مسلمان برخوردار بوده است.

این مرکز در کنار فعالیت های فرهنگی و تبلیغات مذهبی و برگزاری مجالس متنوع، کانون مراجعات روزه مرّه شیعیان و خصوصا ایرانیانی است که برای طرح سؤالات شرعی و احوال شخصیه از قبیل اجرای صیغه عقد نکاح و طلاق و مشاوره خانوادگی به آنجا مراجعه می نمایند. چند مؤسسه فرهنگی - آموزشی نیز از دیگر حوزه های تابع مرکز اسلامی انگلیس به شمار می آیند که دار القرآن کریم، انجمن جوانان الفجر و مؤسسه مطالعات اسلامی از جمله آنها می باشد.

مؤسسه مطالعات اسلامی (IIS) با همکاری دیگر مراکز تحقیقی، مطالعاتی اسلامی در دانشگاههای بریتانیا به تقویت مبانی علمی و انتشار مقالات و رساله های تحقیقی می پردازد. تا کنون چندین جلد از تألیفات حضرت امام خمینی (ره) و استاد شهید مرتضی مطهری پس از ترجمه به زبان انگلیسی از سوی این مرکز چاپ و منتشر شده است.

ریاست مرکز اسلامی انگلیس در سالهای نخست تأسیس آیت الله اراکی و در حال حاضر بر عهده حجت الاسلام آقای عبدالحسین معزی نماینده مقام معظم رهبری است.

مجمع جهانی اسلام

(Islamic Universal Association)

مجمع جهانی اسلام در سال ۱۹۷۴ میلادی (۱۳۵۲ شمسی) بنا بر دستور آیت الله گلپایگانی و با هدف نشر فرهنگ اسلام و آشنایی عموم با مذهب تشیع و رسیدگی به مشکلات دینی مسلمانان بویژه شیعیان مقیم انگلستان توسط حجت الاسلام حاج سید مهدی گلپایگانی در لندن تأسیس شد.

این مرکز از قدیمی ترین مراکز رسمی اسلامی و شیعی در اروپا محسوب می گردد. فعالیت های مجمع در حول سه محور عمده دور می زند.

۱- ترویج و تبلیغ آئین مبین اسلام و مذهب تشیع. مجمع با بذل اهتمام به برگزاری مجالس در ماه های محرم و صفر و رمضان و بر پایی مناسبت های مختلف و دعوت از شخصیت های برجسته و علما و فضالای فرهیخته یکی از مهم ترین و فعال ترین کانون های شیعی در اروپا و بویژه در انگلستان شمرده می شود و ده ها هزار شیعه ایرانی و غیر ایرانی ساکن لندن از پرتو تلاش های مجمع در طول سال برخوردار می باشند.

نقشه شماره ۲۵۸: نقشه بریتانیا

۲- فعالیت های آموزشی و تربیتی مجمع که شامل بخش ها و برنامه های مختلف به ترتیب زیر است:

- کتابخانه تخصصی با دارا بودن حدود بیست هزار نسخه کتاب به زبان های مختلف.
- تشکیل مدرسه قرآن و عترت جهت آموزش قرآن و اصول عقاید، احکام و همچنین آموزش زبان فارسی.

- برپایی کلاس های آموزشی مخصوص بانوان.
- نشر عناوین و موضوعات دینی و اجتماعی در میان مراکز علمی و دانشگاهی از طریق پست الکترونیک.

- راهنمایی حجاج و زائران خانه خدا، چاپ، توزیع و آموزش مناسک حج.
- برگزاری نماز جمعه، ایراد خطبه نماز به سه زبان فارسی، عربی، انگلیسی. در واقع این مجمع تنها محل برگزاری نماز جمعه شیعیان در انگلستان می باشد.
- تشرف بیش از ۱۸۰۰ نفر از ملیت های مختلف به دین اسلام در سایه ارشادات و تلاش های مجمع.

- تلاش در مسایل اجتماعی و مردمی و خدمت به عموم نیازمندان که در این مورد می توان کمک و یاری بیماران، مساعدت به نیازمندان و حل مشکل مالی آنها (از جمله مسافران و دانشجویان شیعه)، تشویق افراد متمکن و علاقمند به همیاری و تقویت صندوق قرض الحسنه مجمع، حل و فصل امور خانواده ها و تلاش در جهت کاهش اختلافات خانوادگی و خصوصاً طلاق، یاری رسانی در حوادث ناگهانی. در این خصوص قابل ذکر است که در مصائب و حوادث طبیعی مجمع از پیشگامان یاری رسانی به هموطنان آسیب دیده و پس از وقوع زلزله در شهر بم نسبت به تأسیس مرکز نگهداری کودکان یتیم و بی سرپرست اقدام کرده است.

بنیاد امام خویی (Imam Khomeini Foundation)

اساسنامه مؤسسه فرهنگی امام خویی به پیشنهاد مرحوم سید محمد تقی خویی و موافقت مرحوم آیت الله سید ابوالقاسم خویی در سال ۱۹۸۵ توسط جمعی از مریدان ایشان تدوین و به صورت مرکزی برای شیعیان ابتدا در آمریکا (نیویورک) و پس از آن در سال ۱۹۸۹ در اروپا (لندن) تأسیس گردید.

این مؤسسه که با نام مرکز اسلامی امام خوئی نیز اشتهار دارد، با هدف ارائه خدمات فرهنگی، دینی و اجتماعی و حمایت از مسلمانان مهاجر، فعالیت خود را بنا نهاده و همواره از مساعدت و پشتیبانی نیکوکاران شیعه بهره مند بوده است.

بنیاد خویی با محور قرار دادن تفکر جهانی شیعی، ارتباطات و فعالیت های بین المللی خود را با دیگر سازمان های اسلامی و غیر اسلامی برقرار ساخته و ایده گفتگوی بین ادیان آسمانی را از برنامه های مهم دستور کار خود قرار داده است.

این مؤسسه با ارتباط و مبادله هیأت با مراکز عمده ای همچون دانشگاه الازهر، مؤسسه ایسیسکو، مؤسسه اهل البیتدر اردن و دیگر مؤسسات اسلامی جهان به برگزاری سمینارها و انعقاد موافقت نامه ها دست زده و با انتشار مجلات و مقالات و ارائه آرای علمی در تقریب مذاهب اسلامی کوشیده و توانسته است تاکنون چندین همایش با حضور نمایندگان و علمای تشیع و مذاهب هفتگانه: امامیه، زیدیه، حنفیه، شافعیه، مالکیه، حنبلیه و اباضیه برگزار نماید. مرکز گفتگوی ادیان بنیاد خویی نیز در سالهای اخیر چندین گردهمائی و جلسات مباحثه و محاوره با رهبران مسیحی و یهودی را بر پا نموده است.

از دیگر فعالیت های بنیاد خویی در انگلستان تأسیس دو مدرسه بزرگ به نامهای مدرسه امام صادق (ع) (پسرانه) و مدرسه الزهراء (دخترانه) در لندن می باشد. کتابخانه بزرگ بنیاد بیش از ده هزار جلد کتاب دارد. در نتیجه فعالیت های مستمر بنیاد و خصوصاً تلاش در جهت تقریب بین مذاهب اسلامی، در سال ۱۹۹۸ نام مؤسسه خویی در زمره مشاورین غیر دولتی سازمان ملل به ثبت رسیده و بسیاری از سازمانهای بین المللی به آراء و نظرات این مؤسسه به عنوان یکی از مآخذ و منابع شیعی استناد می کنند. از دیگر فعالیت های این بنیاد در این راستا، تثبیت جایگاه شیعیان در ارتباطات جاری با دولت انگلیس است.

مؤسسه خویی در حال حاضر طرح های بزرگی در شهرهای مختلف جهان و از آن جمله تأسیس مدرسه الهدی در مونترال کانادا، ساخت خوابگاه دانشجویی ۳۰۰ نفره در اسلام آباد و همین طور مؤسسات فرهنگی و دینی در پاریس، دمشق، بانکوک و جنوب تایلند، بیروت و چند شهر عراق در دست اجرا دارد.

مجتمع بزرگی نیز از ۱۲ سال پیش تاکنون در بمبئی هند در حال احداث است که به علت مشکلات قانونی و بعضاً مالی متوقف گردیده و دولت هند نیز با ساخت مناره و گنبد برای این مجتمع مخالفت نموده است. بنیاد همچنین ارتباط و همکاری نزدیکی با مراکز فقهی و حوزه های

علمیه در قم و مشهد دارد و به گفته مسئولان بنیاد در اجرای چند طرح در ایران همکاری می نماید. از دیگر اقدامات بنیاد انتشار مجلات است.

حجت الاسلام آقای سید عبدالصاحب خویی در حال حاضر رئیس هیأت مدیره بنیاد امام خویی است. وی پس از ترور برادرش مرحوم سید عبدالمجید خویی (۱۰ آوریل ۲۰۰۳ در نجف) به این سمت برگزیده شد.

بنیاد هر ماهه دو نشریه بنامهای «النور» و «الکلمه» منتشر می سازد.

نشانی الکترونیک بنیاد خویی: www.al-khoei.org.uk می باشد.

فدراسیون جهانی شیعیان اثنی عشری (خوجه)

Muslim Communication

The world Federation of Khoja ShiaIsna-Ashari

(KSIMC)

خوجه ها مسلمانان شیعه اثنی عشری هستند که خاستگاه آنها مناطق شهر سند و ایالت گجرات هند است. کلمه خوجه از واژه خواجه زبان فارسی به معنای فرد محترم و متشخص گرفته شده است. با مهاجرت آقا خان اول در نیمه اول قرن نوزدهم از ایران به هند، فرقه اسماعیلیه نزاری، رونق یافت، اما به تدریج میان نزاری ها اختلاف پیش آمده و گروهی از خوجه ها، امامی شدند. بنا به تقاضای عده ای از خوجه ها از مرجعی بنام شیخ زین العابدین مازندرانی در نجف، یک روحانی (ملاقادر حسین) به هند عزیمت و مدرسه ای برای تدریس اصول اسلامی و عقاید تشیع تأسیس نمود.

جذب جوانان خوجه به این مرکز موجب اختلاف بیشتر آنان با اکثریت که پیروان آقاخان بودند شد تا جایی که فشار روز افزون به آنها موجب شد که حدود سال ۱۹۰۰ و پس از بیست سال مناقشه، این جماعت زادگاه خود را ترک گفته و با مشقت فراوان راهی شرق آفریقا شدند. خوجه ها با تلاش و پشتکار توانستند به تدریج وضعیت معیشتی خود را بهبود بخشیده و فعالیت های مذهبی خود را در کنار کار و تحصیل سامان بخشند. استقلال و تجزیه هند در سال ۱۹۴۷ موجب شد شماری از خوجه ها به پاکستان مهاجرت نمایند.

در حال حاضر حدود ۱۲۵۰۰۰ نفر شیعه خوجه در مناطق مختلف جهان زندگی می کنند. شمار کثیری از آنها در هند و پاکستان و جمعیتی در شرق آفریقا و تعدادی خانوار در ایران و کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس سکونت دارند.

تا سال ۱۹۵۶ میلادی دانشجویان شیعه ای که از شرق افریقا و جنوب غرب آسیا برای ادامه تحصیل به انگلستان می آمدند فاقد مکان خاصی برای اجتماع و برگزاری مراسم عادی خود بودند. این نیاز بتدریج آنها را به انسجام بیشتر و اهتمام به داشتن انجمن و مرکز واحدی سوق داد.

نخستین انجمن شیعیان اثنی عشری (خوجه) در لندن به طور رسمی، در سال ۱۹۷۲ تأسیس شد.

همزمان پس از اخراج آسیائیان از اوگاندا (۱۹۷۲) جمعی از خوجه های مقیم آن کشور راهی بریتانیا شدند. این گروه در شهرهای مختلف بویژه لندن، بیرمنگام و منچستر سکنا گزیدند. جماعت لندن با خریداری ساختمان یک کلیسای قدیمی در منطقه همراسمیت نخستین حسینیه خوجه ها را در لندن افتتاح کردند. این جماعت با فعالیت گسترده و به عنوان یکی از پیشروان تشکیل فدراسیون جهانی شیعیان خوجه به خرید املاکی در مناطق مختلف و تأسیس مراکز فرهنگی و آموزشی اقدام نمود. در سال ۱۹۷۴ اساسنامه جمعیت خوجه ها به تصویب رسید و جواد نقوی به عنوان اولین رئیس تشکیلات برگزیده شد.

خوجه ها با توزیع جمعیتی در شهرهای مختلف به تشکیل «جماعت» در آن شهرها اقدام نمودند و هر یک با برخورداری از امکانات و حمایت های مادی و معنوی، به پیشرفته ترین سازمان اسلامی شیعی تبدیل شدند. تأسیس مراکز فرهنگی، مسجد، کتابخانه، غسالخانه و برگزاری سمینارهای متعدد در زمینه های مذهبی، اجتماعی، حقوقی و فلسفی از جمله فعالیت های این مراکز است. در حال حاضر رئیس فدراسیون جهانی خوجه ها آقای دکتر احمد حسام است. نشانی الکترونیکی شیعیان خوجه: www.World-Federation.org می باشد.

شخصیت های برجسته و رؤسای مراکز و سازمان های اسلامی در انگلیس

۱- حجت الاسلام و المسلمین آقای عبدالحسین معزی نماینده ولی فقیه و رئیس مرکز اسلامی انگلیس.

۲- حجت الاسلام و المسلمین آقای علی عالمی رئیس مجمع جهانی اسلام.

۳- حجت الاسلام آقای سید عبدالصاحب خویی دبیر کل بنیاد امام خویی.

۴- آقای دکتر اقبال سکرانی - دبیر کل شورای مسلمانان بریتانیا.

- ۵- آقای دکتر هانی البناء - استاد و رئیس بنیاد امداد اسلامی.
 - ۶- آقای دکتر اعظم نانجی - رئیس مرکز مطالعات اسماعیلیه.
 - ۷- آقای دکتر احمد حسام - رئیس فدراسیون جهانی خوجه ها در بریتانیا.
 - ۸- آقای محسن جعفر - رئیس اتحادیه خوجه ها در لندن.
 - ۹- آقای احمد ورسی - مدیر مسئول و سردبیر هفته نامه مسلم نیوز.
 - ۱۰- آقای سید محمد سبزواری - رئیس مرکز آموزشی و فرهنگی العصر.
 - ۱۱- آقای سید یوسف خویی - مسئول امور بین الملل بنیاد امام خویی (ره).
 - ۱۲- آقای دکتر زکی باوی - رئیس کالج اسلامی انگلیس.
 - ۱۳- آقای دکتر احمد الدوبیان - مدیر کل مرکز فرهنگی اسلامی و مسجد جامع لندن.
 - ۱۴- آقای عزیز پاشا - دبیر کل اتحادیه جمعیت های اسلامی بریتانیا و ایرلند.
 - ۱۵- آقای مسعود شجره - رئیس کمیسیون حقوق بشر اسلامی.
 - ۱۶- آقای سید جواد شهرستانی - نماینده آیت الله العظمی سیستانی ۱۷- آقای سید محمد کشمیری - نماینده آیت الله العظمی سیستانی.
 - ۱۸- آقای سید محمد موسوی - مسئول مؤسسه اهل البيت.
 - ۱۹- آقای کمال هلباوی - رئیس اتحادیه اسلامی اروپا (در لندن).
 - ۲۰- آقای دکتر سعید شهابی - رئیس مؤسسه اسلامی ابرار.
 - ۲۱- آقای سید حسین شامی - رئیس مؤسسه دار الاسلام بریتانیا و ایرلند.
 - ۲۲- آقای پروفیسور خورشید احمد - دبیر بنیاد اسلامی انگلیس.
 - ۲۳- آقای احمد شیخ محمد - دبیر کل انجمن مسلمانان بریتانیا.
- (منبع: مسلمانان اروپا و آمریکا: ۱۷۹-۱۸۶)

شیعیان آلمان

بزرگترین جمعیت مسلمان آلمان، مهاجرانی از ترکیه هستند که جمعیت آنان بیش از سه میلیون نفر تخمین زده می شود. در میان این مهاجران، شماری شیعه و علوی وجود دارد که نخستین مراکز شیعی را در آلمان بر پا کردند. شماری از ترکهای اهل سنت نیز به مرور به تشیع گرویده و آنان هم به عنوان مستبصرین، در شهرهای مونیخ، برلین، هامبورگ، بوخوم و فرانکفورت زندگی کرده، بر شمار شیعیان ترک افزوده اند.

در بوخوم، فرانکفورت و مونیخ شخصی به نام آقای «اوج» مراکزی را در جهت جذب برادران ترک تبار مقیم آلمان به مکتب اهل بیت (س) پایه گذاری کرده و تا کنون توانسته بیش از ۴ هزار خانواده ترکیه ای را شیعه کند و بویژه تأثیر زیادی از نظر اخلاقی و رفتاری بر روی جوانان داشته است. وی که به دلایل سیاسی از ترکیه تبعید شده بود در آلمان و به دلیل رفت و آمد در مسجد هامبورگ با افکار امام آشنا و شیعه شده است. ایشان، دامنه فعالیت خود را گسترش داده و در کشورهای هلند، بلژیک و فرانسه به مرکزیت آلمان، تلاش های خود را دنبال می کند. ایشان برخی از جوانان با استعداد را جهت تحصیلات و طی کردن دوره های معارف اسلامی به ایران فرستاده که هم اکنون بعضی از این جوانان در دانشگاه بین المللی قزوین در رشته های مختلف علمی مشغول تحصیل هستند.

افزون بر اینان، شماری از ایرانیان و مهاجران عراقی و لبنانی و افغانی و هندی نیز هستند که آنان نیز به تدریج فعالیت های مذهبی خویش را سامان داده اند.

در برلین گروهی از برادران دوستدار اهل بیت ترکیه ای، اتحادیه مسلمانان ترک تبار اروپا را تشکیل دادند که این اتحادیه از مؤسسات و مراکز فعالی است که در میان دوستداران اهل بیت (ع) در کشورهای آلمان، هلند، بلژیک، اتریش و فرانسه تشکیل شده است و هر سه ماه یک بار جلساتی در خصوص چگونگی تبلیغ مکتب اهل بیت (س) و بررسی مشکلات مسلمانان برگزار می کنند.

در جمع، حدود ۴ میلیون مسلمان ترک در آلمان زندگی می کنند که ۱۵۰ هزار آنها شیعیان می باشند. علویان را باید از این آمار استثناء کرد. منهای گروهی از علویان که به تشیع امامی گرویده اند، آنان بیش از ششصد هزار نفر هستند و مهم ترین تشکل آنان فدراسیون علوی های متحد است که در سال ۱۹۹۱ از اجتماع ۹ تشکل علوی بکتاشی تأسیس شده و مرکز آنان شهرکلن است. در تقسیم بندی های کلی، علوی ها را جزو شیعه به شمار می آورند، گرچه تفاوت های عمده ای با شیعیان دارند، اما هرچه هست با اهل سنت کمتر ارتباط دارند. برخی از علوی ها با مسجد و اهل بیت ارتباط بیشتری دارند. علویان تعداد کمی مسجد و شمار بیشتری جمع خانه دارند. علوی ها نشریه ای با نام صدای آنان (Alevikrin) دارند که از سال ۱۹۹۳ منتشر می شود. یکی از روحانیون شیعه در برلین صلاح الدین یلماز است که در این شهر نماز جمعه اقامه کرده و به دلیل تنوع حاضرین خطبه های نماز را به سه زبان ترکی، عربی و فارسی اقامه می کند.

برگزاری مراسم سوگواری امام حسین (ع) با شکوه تمام توسط شیعیان آلمان تشکیل شده و آنان از هر فرصتی برای ایجاد اجتماعات بهره می برند.

نقشه شماره ۲۵۹: نقشه آلمان

از جمله شیعیان سه کشور، آلمان، بلژیک و هلند در یکی از مناطق مرزی آلمان که نزدیک به سه کشور است جمع شده، مرکزی را اجاره کرده و شب و روز عاشورا مراسم عزاداری بزرگی بر پا می کنند. شیعیان این سه کشور سعی می کنند، با خانواده هایشان در این مراسم حاضر شوند و برنامه های متمرکزی داشته باشند.

تشیع در میان آلمانی ها نیز نفوذ داشته و چند نفر از آنان در تبلیغات مذهبی سهیم هستند. دکتر کروگر، طارق رزلوودر، از آن جمله هستند. طارق رزلوودر به شش زبان تسلط دارد و پس سفر به تعدادی از کشورهای دنیا به مطالعه در مذهب ها و مکتب ها پرداخته و پس از آشنایی با اسلام و مکتب تشیع آن را انتخاب و کتاب «آخرین مسیحی خانواده» را نوشته است.

پیتر شوت (Peter Sch tt) شاعر و گزارش گر متولد ۱۹۳۹ آلمان، در سال ۱۹۶۷ با درجه ی دکترای فلسفه از دانشگاه فارغ التحصیل شد. وی از فعالان حزب کمونیست آلمان بود که از سال ۱۹۸۸ از حزب بیرون آمد. در سال ۱۹۸۷ با یک زن ایرانی ازدواج کرد. در سال ۱۹۹۰ شیعه شد و در سال ۱۹۹۶ به حج رفت. در حال حاضر وی از فعالان جمعیت نو مسلمان آلمانی است که با دکتر رضوی همکاری دارد.

علاوه بر هامبورگ که مرکز اسلامی فعالیت چشمگیری دارد، بسیاری از شیعیان در برلین اقامت دارند. رایزنی ایران، طی سالهای اخیر، اقدامات فرهنگی جالبی برای آشنایی آلمانی ها با ایران، اسلام و مذهب تشیع داشته است. از آن جمله تأسیس یک کتابخانه با چندین هزار مجلد کتاب است.

در آلمان تشکل های شیعی فراوانی از سوی عربها و ایرانی ها وجود دارد. از آن جمله خانم های مسلمان آلمانی در مؤسسه کوثر فعالیت کرده و نشریه ای نیز دارند.

در برلین یک مؤسسه دینی به مسئولیت دکتر محمد عامر مصری که پیش از این شافعی بوده و مستبصر شده است با حمایت مالی برخی از مراجع، به کارهای تبلیغی و دینی مشغول است. وی هر شب جمعه درس عقاید برای تعدادی از مسلمانان دارد.

مرکز فرهنگی شیعیان یا «مرکز فرهنگی التراث» که ترکیبی از گروه های قومی مختلف شیعه است در ۲۴ شهریور سال ۱۳۸۶ در برلین افتتاح شد. در افتتاح این مرکز نمایندگان آیت الله العظمی سیستانی و نیز مجمع شیعیان لندن سخن گفتند. همچنین رییس مرکز اسلامی هامبورگ، رایزنی فرهنگی کشورمان در آلمان، علماء شیعه از ملیت های گوناگون و جمع کثیری از شیعیان

عرب، ایرانی، ترک و آلمانی در مراسم افتتاح «مرکز فرهنگی التراث» شرکت نمودند. شگفت آن است که ساختمانی که این مرکز در آن افتتاح شده است کلیسایی است که به دلیل مشکلات مالی از طرف مسئولان به این مرکز فروخته شده است.

درباره آمار دقیق شیعیان در سالهای اخیر اطلاعی در اختیار نبود. اما بر اساس آماری از سال ۱۹۹۵ از جمع دو میلیون و هفتصد هزار نفر مسلمان ساکن آلمان ۲/۲۵۰/۰۰۰ سنی، ۴۰۰/۰۰۰ هزار علوی، ۴۰/۰۰۰ هزار شیعه امامی هستند. جمعاً ۶۰/۰۰۰ نفر از مسلمانان آلمان، آلمانی تبار هستند.

طی سالهای گذشته علاوه بر مهاجرت شمار زیادی از شیعیان خاورمیانه به ویژه عراق به آلمان، بسیاری از علویها نیز امامی مذهب شده اند. به نظر می رسد رقم شیعیان در سالهای اخیر به ۱۵۰/۰۰۰ نفر رسیده است.

روشن است که بسیاری از این گروه، به ویژه ایرانیان، تشیع شناسنامه ای دارند و حتی شماری از افرادی از نسل های دوم و سوم آنان، به طور کلی غربی شده و از اسلام و تشیع دور شده اند. بیشتر اینان در مدارس آلمانی تربیت شده و تقریباً هیچ گونه آشنایی با اسلام ندارند. در آلمان ده ها مرکز شیعی وجود دارد که در طول سه دهه گذشته تأسیس و فعال شده است. همین طور شخصیت های شیعی زیادی در سراسر این کشور به ویژه شهر برلین وجود دارد که غالب شیعیان نیز در این شهر زندگی می کنند. مرکز اسلامی هامبورگ، مرکز اسلامی مونیخ، سازمان راه اسلامی در برمن، مرکز اسلامی المصطفی (ص)، مرکز اسلامی افغانستان در هامبورگ با بیش از سه هزار افغانی شیعه، مرکز اهل البیت در شهر دیسبورگ و تعداد زیادی مرکز دیگر، از مؤسساتی هستند که در سطوح مختلف فعالیت دارند.

مرکز اسلامی هامبورگ (مسجد امام علی علیه السلام)

مرکز اسلامی هامبورگ یکی از قدیمی ترین مراکز اسلامی - شیعی است که سابقه درخشانی در تبلیغ و ترویج تشیع در این کشور دارد. بر اساس آنچه در سایت این مرکز آمده است، داستان شکل گیری این مرکز به شرح زیر است:

در سال ۱۳۳۲ هجری شمسی برابر با ۱۹۵۳ میلادی در جلسه ای که با حضور جمعی از ایرانیان مقیم هامبورگ در هتل آتلانتیک این شهر برگزار گردید گفتگویی پیرامون لزوم تشکیل

مرکزی اسلامی و بنای مسجدی برای ایرانیان مقیم این شهر انجام گرفت. این پیشنهاد با استقبال حاضران روبرو شد و قرار شد دایره فعالیت این مرکز و مسجد تنها به ایرانیان محدود نگردد و مرکزی برای همه مسلمانان شهر هامبورگ تأسیس شود.

در همان سال نامه ای از جانب این جمع به مرجع تقلید وقت آیت الله بروجردی ارسال شد و در آن پیشنهاد تأسیس مسجدی جهت انجام عبادات و برگزاری جلسات دینی برای مسلمانان با ایشان مطرح گردید. مرحوم آیت الله بروجردی طی نامه ای موافقتشان را با این پیشنهاد اعلام نمودند و مبلغ ۱۰ هزار تومان نیز به عنوان نخستین رقم مالی برای انجام این کار حواله کردند.

در دوم تیر ماه ۱۳۳۲ ش / ۲۳ ژوئن ۱۹۵۳ از تعدادی از علاقمندان دعوت به عمل آمد و طی جلسه ای نامه مرحوم آیت الله بروجردی قرائت گردید. در این جلسه هیئت مدیره ۹ نفره ای به عنوان هیئت ساختمانی مسجد انتخاب شد که عبارت بودند از آقایان: علی نقی کاشانی، حسین ولادی علی محمد باقر زاده، محمد تقی تبرک، محمد خسرو شاهی، حمید شجاعی و عبدالعلی فیض، محمد حسین دهدشتی، میر حسین غفاری.

از میان افراد فوق هیئت رئیسه چهار نفره ای نیز انتخاب گردید و حسابی بنام «جمعیت ایرانیان» افتتاح شد.

همزمان با این اقدام هیئتی از بازرگانان در تهران نیز به پیشنهاد مرحوم آیت الله بروجردی مسئولیت جمع آوری کمکهای مالی برای احداث مسجد هامبورگ را بر عهده گرفت.

در سال ۱۳۳۴ / ۱۹۵۵ مرحوم حجت الاسلام آقای محمد محقق به عنوان نماینده آیت الله بروجردی و امام مسجد آغاز به کار کرد. در نهم مهرماه ۱۳۳۶ (اول اکتبر ۱۹۵۷) زمین کنونی به مساحت ۳۷۴۴/۴ متر مربع به مبلغ ۲۵۰ هزار مارک برای مسجد خریداری شد و به ثبت رسید. این مبلغ توسط یکی از تجار ایرانی بنام مرحوم حاج قاسم همدانیان از طریق مرحوم آیت الله بروجردی اهدا گردید. در ۱۲ آذر ماه ۱۳۳۶ (سوم دسامبر ۱۹۵۷) از جانب هیئت ساختمانی مرکز ترتیب مسابقه ای داده شد که در آن سه شرکت پیشنهادات خود برای مسجد را ارائه نمودند. این طرحهای پیشنهادی جهت انتخاب نهایی برای آیت الله بروجردی به قم ارسال شد و ایشان اینکار را به آقای لرزاده، معمار معروف ایرانی، ارجاع دادند. آقای لرزاده از میان نقش های طراحی شده، نقشه شرکت شرام و الینگیوس را برگزید و نواقص آن را طی نامه جداگانه ای یادآور شد. این نقشه با همکاری یک مهندس ایرانی بنام آقای پرویز زرگریور تهیه شده بود. در یازدهم مارس ۱۹۶۰ قراردادی با شرکت مذکور تنظیم گردید و مقدمات کار زیر بنای مسجد به مساحت

۸۳۲/۴۲ متر مربع آغاز شد. نخستین کلنگ ساختمان مسجد در نیمه شعبان ۱۳۷۰ ق / ۲۴ بهمن ۱۳۳۶ / ۱۳ فوریه ۱۹۶۰ با حضور جمعی از مسلمانان و نمایندگان شهر هامبورگ توسط حجت الاسلام آقای محقق زده شد و پس از مدت کوتاهی کارهای ساختمانی شروع گردید.

از بهمن ماه ۱۳۳۶ (فوریه ۱۹۶۰) که نخستین کلنگ ساختمان مسجد زده شد تا اواخر ۱۹۶۳/۱۳۴۱ با وقفه هایی که پیش آمد تقریباً اسکلت ساختمان مسجد به پایان رسید. با فوت مرحوم آیت الله بروجردی و بازگشت آقای محقق به ایران در اواخر سال ۱۹۶۳ وقفه ای در ساختمان مسجد پیش آمد که مورد اعتراض شهردار هامبورگ هم قرار گرفت. در اواسط سال ۱۳۴۲ (۱۹۶۴) با همراهی اتاق بازرگانی تهران در ایران، مبلغی به حساب مسجد هامبورگ واریز شد و بدین ترتیب تقریباً بدهکاری مسجد به بانک و شرکتهای مربوطه تسویه گردید.

در سال ۱۳۴۲ (۱۹۶۵) آیت الله دکتر بهشتی با تأیید مراجع وقت به عنوان امام مسجد برگزیده شد. از جمله نخستین اقدامات ایشان تشکیل هیئت ساختمانی جدیدی با اعضای بیشتر بود. به علاوه هیئت امنای هفت نفره ای مرکب از اعضای زیر انتخاب گردید. شهید بهشتی، ایرج مشیری، علی عمار، منوچهر اقبال، کریم نعمت زاده، محمد خسروشاهی، حسن ولادی. طی سالهای ۱۹۶۶ و ۱۹۶۷ بخش اداری داخل مسجد و قسمتی از کاشیکاری دیوارهای خارجی مسجد از ناحیه کمکهای مردمی و تبرعات مسلمانان علاقمند در هامبورگ و تهران به اتمام رسید. با وجود این، مسجد به بانک ملی ایران بدهکار بود. از زمان زدن نخستین کلنگ مسجد تا این تاریخ مدت ۷ سال گذشته بود.

ابتکار مهم دیگر آیت الله بهشتی این بود که در کنار مسجد، مؤسسه اسلامی - فرهنگی دیگری با هدف تحت پوشش قرار دادن همه مسلمانان از ملیت ها و مذاهب مختلف را بنیان گذارد و به این سان در ۱۹ بهمن ماه ۱۳۴۴ (۸ فوریه ۱۹۶۶) مرکز اسلامی هامبورگ به ابتکار آیت الله بهشتی به ثبت رسید و فعالیت فرهنگی خود را در سطح آلمان و سایر کشورهای اروپائی آغاز نمود. در سال ۱۹۶۸ آقای محمد شبستری به دعوت آیت الله بهشتی جهت همکاری رهسپار هامبورگ شد و در سال ۱۹۷۰ با بازگشت آیت الله بهشتی به ایران مسئولیت امامت مسجد و مدیریت مرکز اسلامی هامبورگ را عهده دار گردید. از این پس تا زمان شهادت آیت الله بهشتی (۱۳۶۰ ش) مدیریت مرکز اسلامی هامبورگ تحت نظارت آن مرحوم قرار داشت و امامان و مدیران بعدی بانظر ایشان منصوب می گردیدند. در دوره مسئولیت حجت الاسلام آقای محمد خاتمی ۱۳۵۷ - ۱۳۵۹ مرکز بیشتر در گیر فعالیت های انقلابی بود و به همین دلیل کارهای

ساختمانی معوّق ماند. پس از آن حجت الاسلام مقدّم به امامت مسجد برگزیده شد که طی سالهای ۱۳۵۸ - ۱۳۷۰ (۱۹۸۰ - ۱۹۹۲) در هامبورگ بود. در این دوره علاوه بر بازسازی مسجد و مرکز، بخش های جانبی آن نیز آماده گردید؛ فعالیت هایی که در دوره امامت حجت الاسلام محمد باقر انصاری در سال ۱۳۷۸ / ۲۰۰۰ به اتمام رسید و در آغاز دوره امامت آقای حسینی نسب افتتاح شد.

مرکز اسلامی هامبورگ به عنوان یکی از مهم ترین مراکز اسلامی در آلمان، سالهاست به فعالیت های مختلف تبلیغی، علمی و پژوهشی می پردازد. یکی از کارهای عمومی این مرکز برگزاری نماز جمعه است که هر جمعه با حضور بیش از صدها نفر از شیعیان ایرانی و غیره برگزار می شود. خطبه های نماز جمعه به سه زبان آلمانی، عربی و فارسی ایراد می گردد. از دیگر فعالیت های مرکز، تهیه مجله ای به زبان آلمانی و توزیع آن بین مسلمانان آلمان، برگزاری همایش بین ادیان و گفتگوی بین اسلام و دیگر فرقه ها، بر پایی نماز ظهر و شب می باشد. برگزاری کنفرانس های علمی و همچنین نشست های هم اندیشی با حضور نمایندگان ۱۲۰ مؤسسه شیعی در آلمان به منظور بررسی وضعیت مسلمانان به خصوص شیعیان در اروپا از دیگر فعالیت های این مرکز است.

در این مرکز نشریه ای به زبان آلمانی با نام والفجر منتشر می شود که حاوی معارف و مسائل اسلامی است. این نشریه در ۵۸ صفحه و در تیراژ ۳ هزار نسخه منتشر می شود.

الحاق آکادمی اسلامی به مرکز اسلامی هامبورگ

آکادمی علمی اسلامی در سال ۱۹۷۸ در شهر کلن به ثبت رسید و تا سال ۱۹۹۵ در آن شهر فعالیت داشت و پس از آن به هامبورگ منتقل گردید. مرحوم پروفیسور عبدالجواد فلاطوری با توجه به نیاز مبرم جوامع آکادمیک غرب به شناخت صحیح معارف اسلامی، این آکادمی را بنیان نهاد. فلاطوری یکی از چهره های سرشناس و از محققان و متفکران ایرانی بود که در شناساندن فرهنگ اسلامی - شیعی به آلمانی ها، طی چندین دهه تلاش مستمر داشت. مرکز وی که فعالیت عمده آن عبارت از یک کتابخانه بزرگ بود، در شهر کلن قرار داشت.

پس از فوت مرحوم فلاطوری در سال ۱۳۷۵ (۱۹۹۶ م) گرچه با اندکی تأخیر، آکادمی و کتابخانه غنی وی که در نوع خود بی نظیر می باشد، بنا به توصیه آن مرحوم، به مرکز اسلامی هامبورگ منتقل گردید و رسماً به نام این مرکز به ثبت رسید. مرکز اسلامی هامبورگ نیز در

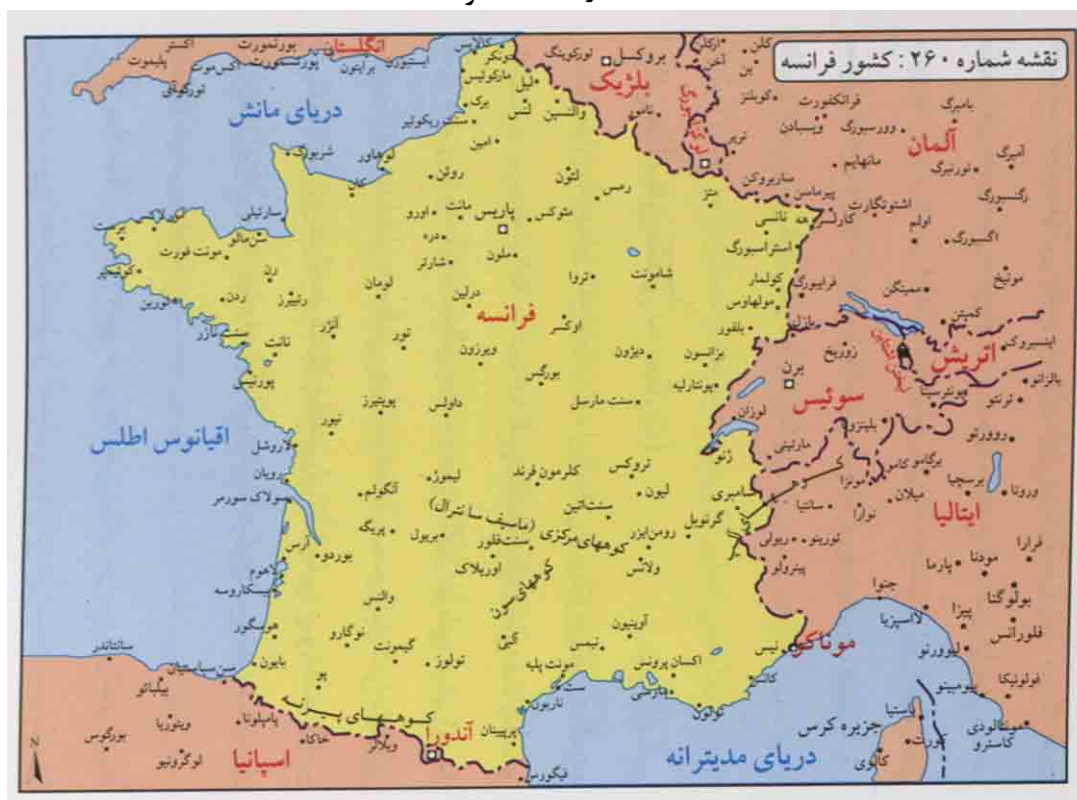
راستای توسعه فعالیت های آموزشی و علمی خود به ادامه و احیای فعالیت های دکتر فلاطوری که در سالهای پایانی عمر ایشان به علت ضعف مزاج به کندی گراییده بود و در چند سال پس از رحلت وی متوقف شده بود مبادرت ورزید.

جغرافیای حضور شیعیان در فرانسه

مقدمه

اولین حضور اسلام و مسلمانان در کشور فرانسه در قرن هشتم میلادی بوده است. در آن روزگار مسلمانان تا مرکز پواتیه پیشروی کردند، اما حضور مسلمانان در اروپا و اطراف آن، بیشتر از همه در اسپانیا و مغرب بزرگ (الجزایر، مراکش، تونس) بوده است. با توجه به حضور فاطمیون در مغرب گرایشات به مکتب اهل بیت (ع) در آن منطقه قوی بوده است و تمایلات شیعی همیشه کم و بیش وجود داشته است. اکثر مهاجران مسلمان فرانسه نیز از مغرب بزرگ می باشد. در سده اخیر موج بزرگی از مهاجرت مغربی ها پس از جنگ اول و دوم جهانی صورت پذیرفته است. اسلام مغربی با توجه به گرایشات تصوف و عرفان و مکتب اهل البیت، در خود زمینه های تشیع را در برداشته است.

نقشه شماره ۲۶۰: نقشه فرانسه

مسجد بزرگ پاریس در سال ۱۹۲۶ به افتخار مسلمانانی که در جنگ اول جهانی جانشان را از دست دادند، ساخته شد و در این مسجد همیشه مجالس ذکر تصوف و محبین اهل البیت برقرار بوده است. شیعیان کنونی فرانسه، به ترتیب تعداد جمعیت، متشکل از سه گروه هستند:

۱- مهاجران شیعه: موج مهاجرت ایرانیان پس از انقلاب اسلامی ایران، مهاجران لبنانی در زمان جنگهای داخلی لبنان، مهاجران عراقی در دوران دیکتاتوری صدام و جنگ های عراق، مهاجران افغانی.

۲- مغربی هایی که با توجه به زمینه های محبت به خاندان پیامبر، به برکت انقلاب اسلامی ایران رسماً شیعه شدند.

۳- فرانسویانی که مسلمان شده و سپس شیعه شدند و یا از همان آغاز، همزمان با گرویدن به اسلام، مذهب شیعه را پذیرفته اند.

با توجه به اینکه به استناد لاییک بودن جمهوری فرانسه، در آمارگیریها و سرشماریهای رسمی هر گونه پرسش در زمینه اعتقادات افراد ممنوع می باشد، آمار دقیقی از مسلمانان فرانسه، وجود ندارد. تعداد مسلمانان از سه میلیون تا هفت میلیون ذکر شده است. آمار شیعیان نیز، مثل آمار مسلمانان غالباً بر مبنای ملیت های اصلی و کشورهای مبدأ آنان محاسبه می شود.

گروه های شیعه در فرانسه غالباً به نام شهر و منطقه ای که مرکز اجتماعات و مراسم آنان هست، نامیده می شوند و گاهی این جمعیت ها به نام ملیت و کشور مبدأشان مشهور می شوند. از جهت پراکندگی جغرافیایی شیعیان، آنان تابع پراکندگی مسلمانان و مهاجران هستند. در پاریس با توجه به حضور غالب مهاجران، شیعیان حضور بیشتری داشته و اکثر مراکز آنان در این شهر و حومه آن قرار دارد. البته در شهرهای دیگر نیز به صورت کم رنگ تری حضور دارند. در ذیل، به مراکز عمده تجمع آنان اشاره می شود.

لبنانی ها (الغدیر)

حضور لبنانی ها در فرانسه از قدمت تاریخی برخوردار است و عمدتاً به دلیل فرانکوفون (فرانسه زبان) بودن لبنانی ها، آنان ارتباط قوی و تنگاتنگی با فرانسه داشته اند. لبنان پایگاه عمده فرانسه در منطقه خاورمیانه و پل ارتباطی آنان با جهان تشیع بوده است، گرچه آنان بیشتر با مارونی ها در ارتباط بوده اند. موج مهاجرت لبنانی ها در دهه های اخیر، پس از جنگ های داخلی لبنان بوده است.

اولین اجتماعات آنان در پاریس، با اجاره کردن سالن کلیسایی در پورت شوازی (Porte de Choisy) انجام شد که مراسم دعای کامل و مناسبت های مذهبی در آنجا برگزار می گردید. در ابتدا، این جماعت توسط برادر علامه فضل الله و سپس توسط خواهرزاده وی (سید صدر الدین فضل الله) هدایت شد.

در سالیان اخیر این جماعت، محلی را در حومه شرقی پاریس (Montreuil) خریداری کرده و مراسم مذهبی را در آنجا برگزار می کنند. در کنار سالن بزرگ اجتماعات، کلاس هایی نیز جهت آموزش قرآن و زبان عربی و اسلام دایر است. این گروه، تقریباً رسمی ترین و با سابقه ترین تشکل شیعیان در فرانسه می باشند، که سابقه فعالیت آنان به بیش از دو دهه می رسد.

پاکستانی ها (مسجد شاه نجف)

شیعیان پاکستان ساختمانی در حومه شمالی پاریس LaCourneuv به نام مسجد شاه نجف دارند. مراسم آنان به زبان اردو برگزار می شود. رهبری آنان به صورت شورایی هدایت و اعضای شورا توسط هیئت امناء انتخاب می شوند. آنان روحانی ثابتی ندارند و در ایام محرم و رمضان از روحانی اردو زبانی از پاکستان و یا از میان روحانیون اردو زبان ساکن در اروپا دعوت به عمل می آورند. در سایر ایام، مراسم مذهبی برگزار شده و کلاس قرآن جهت نوجوانان دایر است. در سالیان اخیر با توجه به موج مهاجرت افغان ها، این مسجد میزبان شیعیان افغانی نیز می باشد.

خوجه ها (امامباره محمدی)

خوجه ها که مشهور به گجراتی هستند، اصالتاً از منطقه گجرات هستند که در قرون گذشته به آفریقا مهاجرت کردند. اینان تاجرانی حرفه ای و جدی در امر تجارت می باشند. در ابتدا از شیعیان اسماعیلیه بوده اند و سپس امامی شده اند. برخی از مهاجران آنان به کشورهای مستعمره سابق فرانسه، در دهه های اخیر به فرانسه آمده اند و برخی از آنان به هنگام استقلال این مستعمرات، با توجه به داشتن تابعیت فرانسه، فرانسه را جهت اقامت برگزیدند و برخی نیز در ایام بازنشستگی از فعالیت های تجاری، راهی فرانسه می شوند. البته عمده آنان به انگلیس می روند و مرکز اصلی آنان در انگلیس است. اینان گروهی کاملاً تشکیلاتی با محوریت مرکزی هستند که به صورت تشکیلاتی از دستور العمل های رهبری مرکزیت تبعیت می کنند. امام جمعه

آنان، روحانی همزبانی از آنان است که با قرار دادی قانونی برای مدتی محدود تحت استخدام مرکز در می آید و مجری دستورات مدیران مرکز است.

با توجه به وضع مالی این تجار، مرکززیبا و مدرنی در محله Bagneux در حومه جنوبی پاریس ساخته اند و مراسم مذهبی در این مرکز برقرار می شود و کلاسهای آموزشی نیز در طبقات آن دایر است. البته این مرکز، تقریباً نیمه خصوصی می باشد و مدیران تمایلی به استقبال از سایر ملیت ها در این مرکز ندارند.

ملگاش ها (محفل زینب)

این مرکز در حومه شمالی پاریس La Courneuve و در نزدیکی مسجد شاه نجف، می باشد. این گروه از خوجه ها نیز مانند گروه فوق الذکر می باشند. بسیاری از آنان از اقشار متوسط محسوب می شوند. البته این مرکز، فعالیت بیشتری داشته و از جذب دیگران نیز استقبال می کنند و درب مرکز بروی دیگران نیز باز است. امام آنان (شیخ معز)، در سالیان اخیر فرد ثابتی است که با توجه به آشنایی با زبان جوانان، دیگران را نیز جذب این مرکز می کند. علاوه برکلاس های آموزشی، دعای کمیل و نماز جمعه نیز برگزار می شود.

عراقی ها (موسسه امام خوئی)

این مرکز در حومه شرقی پاریس (له لیلا) Les Lila توسط بنیاد امام خوئی خریداری شده است. این بنیاد بعداً به نام موسسه امام خوئی تغییر نام داد. این مرکز تحت نظر مرکز امام خوئی در لندن اداره می شود و محل تجمع عراقی ها می باشد. مدیریت آن از همان ابتدا با دکتر ابوعلی بوده است. این مرکز نیز سایرمسلمانان را جذب می کند و حتی برای فرزندان اهل تسنن کلاس آموزشی قرآن برقرار می کند.

ایرانی ها (مکان متعلق به سفارت)

در میان شیعیان مقیم فرانسه، ایرانیان بزرگترین گروه شیعه را تشکیل می دهند. اما متأسفانه هیچگاه تشکل ثابتی نداشته و حتی فاقد ساختمان و سالن مراسم می باشند. برخی از ایرانیان مقیم، گاهی با اجاره سالنی، مراسم مذهبی خودجوشی برگزار می کنند، اما این مراسم کاملاً مقطعی و شخصی می باشد؛ زیرا شیعیان ایرانی به عنوان یک گروه با هویت شیعی فاقد یک تشکیلات می باشند.

تا چند سال گذشته هیچ محل خاصی برای مراسم ایرانیان نبود، مراسم مذهبی دعای کمیل و اعیاد و وفیات در محل ساختمان سفارت ایران برگزار می شد. اما چند سال قبل ساختمانی جهت فعالیت های رسمی اداری جمهوری اسلامی خریداری شد که به دلایلی مورد استفاده قرار نگرفت و از آن پس، سالن های این ساختمان، محل برگزاری مراسم مذهبی گردید.

جوانان نسل جدید (سارت ویل)

گروهی از جوانان حومه پاریس مغربی الاصل که غالباً از نسل دوم و سوم مهاجرین هستند و فرانسوی محسوب می شوند همراه با برخی از جوانان فرانسوی الاصل به برکت انقلاب اسلامی ایران در دو دهه اخیر به شیعه گرویدند. در ابتدا به دلیل نداشتن محل اجتماعات ثابت، در آپارتمان های خویش برای برگزاری مراسم مذهبی اجتماع می کردند. به دلایلی وجود این آپارتمان ها در منطقه سارترویل (Sartrouville) در حومه شمال غربی پاریس، این جوانان غالباً به نام این محله شناخته می شوند.

در سالهای اخیر سالنی در حومه پاریس اجاره کرده اند و مراسم را آنجا برگزار می کنند. اینان گرایش قوی به انقلاب اسلامی ایران داشته و دلیل عمده گرایش شیعی آنان، آشنایی با تشیع از طریق انقلاب اسلامی ایران می باشد.

مسجد ژیور Givorsq

در سالهای آغازین پیروزی انقلاب اسلامی ایران، به همت یک فرد شیعه مغربی، گروهی از جوانان مغربی الاصل در منطقه جنوب لیون که غالباً از نسل دوم مهاجرین بودند به انقلاب اسلامی ایران و شیعه گرایش پیدا کردند.

آنان مسجدی را که در شهر ژیور (Givors) متعلق به پدرانیشان (از اهل تسنن) بود، تعمیر و آباد کردند. پس از شیعه شدن، نمایشی عملی از وحدت شیعه و سنی را در این مسجد پیاده کردند.

شبهای ماه رمضان پدران سنی، نماز تراویح می خوانند و پسران شیعه، مراسم احیاء برگزار کرده و قرآن بر سر می گیرند. امروز جماعت آنان گسترده شده و فرزندانیشان نیز به آنان پیوسته اند. دلیل عمده گرایش شیعی گروه اول (جوانان عصر انقلاب اسلامی ایران) آشنایی آنان

با تشیع از طریق انقلاب ایران بوده است؛ ولی گرایش فرزندان آنان به دلیل آموزش و انتقال از نسل قبل می باشد. این مرکز اولین مسجد شیعیان در فرانسه می باشد.

جوانان حومه لیون (وینیسو)

اینان نیز شبیه گروه فوق جوانانی مغربی الاصل همراه با برخی از جوانان فرانسوی الاصل می باشند که همان راه را طی کرده اند؛ ولی گروه آنان محدودتر بوده و به دلیل نداشتن محل اجتماعات ثابت، در آپارتمان های خویش مراسم مذهبی را برگزار می کنند. محل برگزاری مراسم آنان در حومه شهر لیون در وینیسو (Venissieux)، می باشد، لذا این گروه به نام همین شهر مشهور شده اند.

مرکز فاطمة الزهرا (دانکرک)

در سالهای آغازین پیروزی انقلاب اسلامی ایران، در شمال فرانسه، چند خانواده اصالتاً مغربی به انقلاب اسلامی ایران و شیعه گرایش پیدا کردند. البته تا چند سال گذشته این افراد، مرکز و تشکیلی نداشتند. سپس فردی را از نسل جوان جهت آموختن شیعه به لبنان فرستادند و وی پس از چند سال تحصیل به آنجا بازگشت و امام آنان شد. البته رهبری آنان توسط مردان نسل قبل است که در عصر انقلاب اسلامی ایران به حامیان و هواداران تشیع پیوستند.

در سالهای اخیر، اینان در شمال فرانسه و در دانکرک (Dunkerque)، در شهرک گراند سنت (Grande-Synthe)، ساختمانی برای این مرکز تهیه کردند و مراسم مذهبی و نماز جمعه برگزار می کنند. ویژگی عمده آنان، این است که تلاش می کنند تا با ابزارهای مدرن و امروزی تشیع را تبلیغ می کنند.

فدراسیون شیعیان فرانسه (Federation Chiite de France)، در ابتدای سال ۲۰۰۷ میلادی در همین مرکز شکل گرفت و به ثبت رسید. هر چند این فدراسیون تلاش می کند تا در برابر نهادهای رسمی اسلام سنی، سخنگوی اسلام شیعی شود ولی هنوز بسیار نوپا بوده، و با توجه به فعال شدن آن در سالهای اخیر، و کم سابقه تر بودن آن نسبت به سایر مراکز شیعی، در میان شیعیان و نهادهای شیعی ریشه ندوانیده است. این فدراسیون هر چند در محل این مرکز قرار دارد و مؤسسان و سخنگویان آن، از این مرکز هستند، ولی عملاً توسط بخشی از مدیران قدیمی تر مرکز الغدیر پاریس هدایت می شود.

شیعیان سایر شهرها

از جهت پراکندگی حضور شیعیان در فرانسه، می توان اظهار داشت که در بسیاری از شهرهای فرانسه گروه های شیعه حضور دارند. این شیعیان اکثر قریب به اتفاق از مهاجرانی کشورهای اسلامی هستند؛ هر چند بسیاری از آنان با هویت شیعی شناخته نمی شوند.

در برخی از شهرها مثل مونپولیه، تولوز، کرمون فران و لیون... در سالیان اخیر انجمنی تشکیل داده اند ولی فاقد مرکز و مسجد و ساختمان می باشند. در برخی از مناطق (مثل منطقه آردن) گروه هایی از شیعیان فرانسوی الاصل وجود دارند که به صورت یک گروه خانوادگی و عقیدتی، اجتماعی دارند. (این مدخل به طور کامل توسط دوست ارجمندم حجت الاسلام دکتر حسن فرشتیان که مقیم فرانسه هستند، نوشته شد).

شیعیان هلند

کشور هلند واقع در غرب قاره اروپا یکی از کشورهای برجسته اروپایی با جمعیتی بالغ بر شانزده میلیون نفر است. سابقه این کشور، در مقایسه با دیگر دولت های استعمارگر اروپایی، نشانگر قدرتمندی آن در طول قرنهای هفدهم تا نیمه های قرن بیستم است.

بخش بزرگی از جنوب شرق آسیا از جمله مجمع الجزایر اندونزی تا زمان استقلال آن در جریان جنگ جهانی، تحت سیطره این دولت بود .

نکته جالب در ارتباط با هلند آن است که نخستین کرسی اسلام شناسی در شهر لایدن هلند به سال ۱۵۹۹ میلادی تأسیس شده و به همین دلیل بسیاری از کتابهای تاریخ کهن اسلامی برای نخستین بار در همین شهر چاپ شده است. بنابراین باید هلند را پیشگام در مطالعات عربی و اسلامی دانست. شاید این رویه، ریشه در روش فکری هلندی ها داشته باشد که تعصب مذهبی چندانی نداشتند. آنان در طول قرن بیستم و به جز سالهای اخیر که تلاشی تحریک آمیز علیه

اسلام در آن کشور آغاز شده است، برخورد دینی غیرمتعصبانه ای از خود نشان نداده و بسیاری از آنان به دلیل ازدواج با زنان مسلمان یا تأثیرپذیری از فرهنگ اسلامی مسلمان شدند. به همین دلیل کمتر شهری در هلند وجود دارد که در آن مسجد نباشد. غالب ساکنان هلند مانند سایر نقاط اروپا مسیحی (کاتولیک ۳۱ درصد) (پروتستان ۲۱ درصد) بوده و رقمی در حدود ۴۰ درصد را افرادی تشکیل می دهند که خود را بی دین می دانند. نزدیک به سی هزار یهودی در این کشور وجود دارد و از کل جمعیت آن کشور، پنج درصد را مسلمانان تشکیل می دهند. آنان دو تشکل مهم دارند که با اسم های اختصاری (c.m.o, c.g.i) شناخته می شود.

۲۵ درصد از مجموع مسلمانان هلند، کسانی هستند که بر مذهب تشیع بوده و از ملیت های مختلف ایرانی، عراقی، افغانی، ترک، پاکستانی و غیره هستند.

به طور کلی در قاره اروپا چهار گروه: ترکها، مردمان شبه قاره، عراقی ها و ایرانی ها بیشترین شیعیان را تشکیل می دهند. در این میان، با توجه به تحولاتی که در سال ۱۹۹۱ در عراق رخ داد، و حتی پیش از آن، شمار زیادی از شیعیان عراق راهی اروپا شده و به هر شهر و دیاری که وارد شدند، بلافاصله تشکل شیعی خاص خود را پدید آوردند. به همین دلیل، طی دو دهه گذشته، مهم ترین عامل برای نشر تشیع در تمامی اروپا، حضور عراقی ها بوده است. هلند نیز از این قاعده مستثنا نیست؛ به طوری که در حال حاضر دهها مؤسسه عراقی - شیعی در این کشور فعال است.

اما به لحاظ قدمت، نخستین جمعیت شیعی در هلند، از آن ترکها و پاکستانی ها است. به جز دو جمعیت و مؤسسه پاکستانی که در سال ۱۹۷۵ تأسیس شده، نخستین مسجد در سال ۱۹۸۲ به همت شیخ حمزه گل علی آغاز شد. وی نقش مهمی در بسیج شیعیان برای همدلی و همراهی جهت ساختن نخستین مسجد در شهر دنهاگ داشت. اندکی بعد این مسجد توسط شیخ محمدالقون به طور رسمی افتتاح شد. پس از آن مسجد چهارده معصوم (ع) و سپس مسجدی به نام «محفل علی» برای شیعیان هند و پاکستانی تأسیس گردید.

در حال حاضر تعداد زیادی مرکز شیعی و پنج مسجد در هلند وجود دارد که بدین ترتیب هستند:

مراکز شیعی در شهر دنهاگ

مسجد اهل البیت(ع) متعلق به ترکها است و امامت آن متعلق به شیخ مرتضی نامی است که تحصیل کرده قم می باشد. این مسجد، قدیمی ترین مسجد شیعی در هلند است که در سال ۱۹۸۲ تأسیس شده و سالنی برای اقامه نماز و برگزاری مناسبت های دینی دارد .

مسجد چهارده معصوم(ع) متعلق به ترکها به امامت شیخ محمدالقون، در سال ۱۹۹۹ تأسیس شده و عموم شیعیان در بنای آن سهیم بوده اند. در این مسجد نماز جمعه اقامه شده و امام آن از قدیمی ترین روحانیون شیعه مقیم در هلند است که در تأسیس بسیاری از مراکز شیعی در هلند و بلژیک سهیم بوده است. مدرسه ای نیز در حاشیه این مسجد برای تعلیم و تربیت اسلامی وجود دارد .

حسینیه یا محفل علی(ع) متعلق به پاکستانی ها و هندی ها است و امام آن سیداحمدرضا حسینی از شخصیت های اسلامی معروف در هلند است.

این مرکز در سال ۱۹۹۷ توسط سیدروشن علی مهر و با هزینه شخصی خود وی تأسیس و اداره شده است. این مرکز در سال ۲۰۰۶ تجدید بنا شده است .

مؤسسه فرهنگی کوثر متعلق به عراقی ها که ریاست آن با شیخ ابوطه تمیمی است. حسینیه میشن پاکستانی ها: این جمعیت از سال ۱۹۷۵ با همّت جمعی از مهاجران هندی و پاکستانی که برای کار به هلند آمدند تأسیس شده و صرفاً به هدف فعالیت های مختصر دینی و حفظ ارتباط میان افراد بوده است .

مراکز شیعی در شهر روتردام

مسجدالهجره متعلق به ترکها و امامت آن با شیخ اسرافیل دمرتکین از شخصیت های مبرز روحانی در هلند است که سابقاً امام جماعت مسجد اهل البیت در شهر دنهاگ بود. وی به طور مرتب به اقامه نماز جماعت و جمعه در این مسجد پرداخته و شیعیان از هر قومی در آن مشارکت دارند .

مرکز فرهنگی ایمان، متعلق به افغانی ها و ریاست آن با سید عبدالعظیم مبین است. این مرکز در سال ۲۰۰۵ به طور رسمی در این شهر افتتاح شده و برادران افغانی آن را ساخته اند. در این

مرکز، سالن بزرگی برای مردان و سالن دیگری برای زنان وجود دارد و افزون بر برگزاری مناسبت های مختلف دینی، مدرسه ای نیز برای تعلیم مسائل دینی به کودکان در آن وجود دارد . در شهر Eindhoven مسجد اهل البیت (ع) متعلق به ترکهای شیعه وجود دارد که امامت آن متعلق به آقای شیخ حسین آکای است. در شهر آسن Assen یک مسجد و نیز مؤسسه امام حسین علیه السلام ویژه عراقی ها با ریاست سید مصطفی موسوی برقرار است. در شهر آمستردام پایتخت هلند، اداره جعفریه برای پاکستانی ها به امامت سید احمد رضا حسینی قرار دارد. این مرکز در سال ۱۹۷۵ تأسیس شده و پس از حسینی میشن در دنهاگ، قدیمی ترین مرکز شیعی است. ضرورت تأسیس آن به دلیل فراوانی حضور برادران پاکستانی در هلند و انتقال بخشی از آنان به پایتخت این کشور بود. در شهر Dordrecht نیز یک جمعیت فرهنگی عراقی فعالیت دارد.

دو تشکل اصلی شیعه در هلند

در سالهای اخیر با گسترش شیعه در هلند، دو تشکل به هدف متمرکز کردن فعالیت مراکز شیعه در هلند تأسیس شده است :

الف: مجلس اسلامی شیعی (SIR)

این مجلس که در هشتم سپتامبر ۲۰۰۴ در هلند به ثبت رسیده به عنوان تشکلی که بتواند مرکز و جمعیت های شیعی را از اقوام مختلف اعم از عراقی، ترکی، افغانی، پاکستانی، ایرانی و حتی علویان ترکیه زیر پوشش بگیرد، فعالیت خود را آغاز کرده است. هدف آن رسیدگی به مسائل اجتماعی - فرهنگی و حقوقی پیروان اهل بیت(ع) در این کشور است. مجلس اسلامی شیعی شامل دوازده عضو از فعالان اسلامی، وکلای مراجع دینی، مبلغین و برخی از کادرهای اداری است .

ب: پارلمان شیعی هلند (COV)

پارلمان شیعی هلند در سال ۲۰۰۴ با همکاری تعدادی از جمعیت های شیعی در هلند تأسیس شده و هدف آن معرفی شیعه به جامعه هلندی است. این پارلمان مورد حمایت دولت هلند بوده و ریاست آن با دکتر محمدسعیدطریحی (مدیرمجله الموسم عربی) است. این پارلمان در زمینه

مسائل فرهنگی و تبلیغی فعالیت کرده و به عنوان یک تشکل رسمی برای شیعیان عراقی در هلند به شمار می آید. سایت این تشکل فعال و غنی است .

تشکل ها و مراکز فرهنگی عراقی اسلامی در هلند

گذشت که پراکندگی عراقی ها در اروپا که ناشی از فشارهای گسترده حزب بعث در عراق بود، سبب گسترش شیعه در این کشور شد. بخشی از این فعالیت ها در قالب ایجاد مراکز و تشکل های فرهنگی بود که به خصوص در زمینه نشر علم و کتاب در سطح دانشگاهها و ایجاد مراکز انتشاراتی فعالیت می کرد .

در حال حاضر، شمار عراقی ها در هلند بسیار زیاد بوده و عامل اصلی آن فشارهای زمان صدام است که به ویژه از دهه هشتاد و با توجه به اعطای پناهندگی به آنان آغاز گردید. طبیعی بود که پس از تشکیل اقلیت های عراقی - مذهبی، آنان این حق را داشتند تا جمعیت ها و مؤسسات مورد نیاز خود را فراهم سازند. این مراکز عبارتند از :

جمعیت فرهنگی عراقی: این جمعیت در سال ۱۹۹۱ تأسیس و در سال ۱۹۹۲ در شهر Bergen op zoom به عنوان قدیمی ترین مرکز عراقی فعالیت خود را آغاز کرد. جمعیت مزبور در سال ۱۹۹۳ با اجاره دائمی مکانی در شهر Zwihndrecht جهت اقامه شعائر دینی، فعالیت جدی خود را شروع کرد. دو سال بعد این مرکز به شهر دوردخت انتقال یافت و تاکنون با ریاست دکتر صلاح الدین عبدالرزاق به فعالیت خود ادامه می دهد. نشریه النخيل با مدیریت سید کفاح الحسینی در زمینه مسائل تبلیغی توسط این جمعیت منتشر می شود.

سایت الاضواء نیز متعلق به همین مرکز است .

مرکز فرهنگی اسلامی هلند (CCIN): این مرکز در سال ۱۹۹۵ در شهر Utrecht توسط شیخ رشاد الانصاری، ابومحمدخلف و ابوزینب الربیعی تأسیس گردید. هدف آن رسیدگی به امور تمامی عراقی هایی بود که شرایط سخت عراق آنان را وادار به مهاجرت کرده بود، آن گونه که بتوانند در شرایط تازه هلند، هویت اسلامی - شیعی خود را حفظ کنند. این کار با مراقبت در برگزاری شعائر اسلامی دنبال می شد. نشریه ای به دو زبان عربی - هلندی توسط این مرکز منتشر می شود. چنان که سایت اینترنتی آن هم (www.alrisala95.com) فعال است. این مرکز به ریاست شیخ وصفی البدری به فعالیت خود در گستره ای قابل توجه ادامه می دهد.

سازمان جوانان اهل بیت(ع) هلند: این تشکل یک مؤسسه خیریه است که توسط شماری از جوانان مسلمان ساکن هلند تأسیس شده و برای گسترش معارف اسلامی برگرفته از مکتب اهل بیت فعالیت می‌کند. این سازمان نشست‌های علمی و فرهنگی متعددی با زبان هلندی برگزار می‌کند، چنان‌که در زمینه مناسبات‌های اسلامی نیز فعال است. این جمعیت همچنین در جهت مشارکت در برنامه‌های تلویزیونی و نیز برگزاری تظاهرات در باره مسائلی که مربوط به جهان اسلام است، فعالیت دارد. سایت آنان با نشانی www.ahlalbiat.nl فعال است.

جمعیت الهدی: این جمعیت در سال ۱۹۹۵ با کمک شماری از عراقی‌های مقیم دوردخت تأسیس شد. این شهر، از جمله شهرهایی است که شمار زیادی از مهاجران عراقی را در خود جای داده است.

فعالیت این جمعیت در جهت ایجاد یک مدرسه برای تعلیم زبان عربی و دروس اسلامی در روزهای تعطیل آخرفته بوده است. سایت اینترنتی این جمعیت با نشانی www.alhuda.nu فعال است.

مؤسسه فرهنگی کوثر: کوثر یکی از مؤسسات فعال شیعه در شهر دنهاگ است که ریاست آن با شیخ ابوطه تمیمی نماینده برخی از مراجع تقلید است. مؤسسه یادشده در زمینه‌های مختلف فعالیت داشته و گروه‌های متعددی در این مرکز، اقدامات فرهنگی به دو زبان عربی و هلندی دارند. این مرکز، یکی از فعال‌ترین مؤسسات شیعی در هلند است.

مجمع فرهنگی عراقی تأسیس سال ۱۹۹۹ از دیگر مؤسسات رسمی شیعی است که در زمینه آگاهی بخشی اسلامی، توزیع کتاب و همین‌طور حلّ و فصل مسائل حقوق خانوادگی فعالیت دارد. نشریه صراط توسط این مرکز منتشر می‌شود.

جمعیت فرهنگی عراقی در شهر IJmuiden این جمعیت با همکاری شماری از افراد متعهد و فاضل در سال ۱۹۹۸ تأسیس شد. این شهر در نزدیکی آمستردام قرار دارد. جمعیت مذکور با نام **جمعیه الرسول الاعظم(ص)** نیز شناخته شده و مدرسه‌ای برای تعلیم دروس اسلامی و زبان عربی دارد. برگزاری مراسم اسلامی از کارهای رایج این مرکز بوده و ریاست آن با شیخ حیدر عرب است که از عالمان فاضل مقیم هلند می‌باشد.

مسجد و مؤسسه امام حسین(ع) در آسن: این مؤسسه در سال ۱۹۹۹ در شهر آسن در شمال هلند برای خدمت به برادران مسلمان به خصوص شیعه تشکیل شده و بیش از همه به کارهای فرهنگی در جهت شناسائی فرهنگ اسلامی به اروپائیان و ترویج روحیه تسامح و گفتگو میان

تمدنهای غربی و اسلامی می پردازد. توجه خاص به مسائل «خانواده» در اروپا براساس ضوابط و احکام شرعی، از مسائلی است که این جمعیت به آن عنایت دارد. مؤسسه یادشده، مهم ترین مرکز شیعی در شمال هلند است که سیدمصطفی الموسوی ریاست آن را بر عهده داشته و سیدعبدالستارالموسوی امامت آن را به عهده دارد .

مؤسسه فاطمه زهرا(س): یک مؤسسه شیعی ثبت شده است که شماری از عراقی های ساکن آمستردام در سال ۲۰۰۰ آن را تأسیس کردند.

یکی از اقدامات این مؤسسه، تأسیس یک مدرسه برای آموزش زبان عربی و دروس اسلامی در روزهای پایانی هفته برای عراقی ها و فرزندان آنان است. علاوه بر آن برگزاری مراسم های مذهبی، و نیز دیگر برنامه های آموزشی و تبلیغی از اقدامات این مؤسسه است. ریاست این مؤسسه با شیخ محمدساعدی از شخصیت های عراقی مقیم هلند است .

دارال البيت (ع) هلند: یک جمعیت اسلامی است که در سال ۱۹۹۸ توسط شیخ محمدجواد طریحی تأسیس شده و با همراهی شماری از عراقی ها، الجزائری ها و مغربی ها برنامه های مستمر دینی و مذهبی دارد. سایت آن با نشانی www.aalalbait.info فعال است . این مؤسسه به مناسبت ایام مذهبی، نشریاتی منتشر کرده و در جهت رفع نیاز مسائل دینی مهاجران تلاش دارد .
مؤسسه امام مهدی(ع): یکی از مؤسسات شیعی عراقی است که در سال ۲۰۰۰ تأسیس شده و با دفتر آیت الله سیستانی مرتبط است. مرکز آن در شهر دنهاگ بوده و نشریه ای به نام کوثر به زبان عربی دارد. ریاست آن با شیخ رشادالانصاری است که با همراهی سیدعلاءالخطیب و عده ای دیگر به فعالیت های مذهبی، برگزاری مراسم دینی با همکاری مؤسسات دیگر فعالیت دارد. (www.almehdi.com)

موکب جوانان العباس(ع): یک جمعیت مذهبی است که در سال ۲۰۰۰ با ریاست حیدر کاشی تأسیس شده و تلاش گسترده ای در تعمیق فرهنگ مذهبی و دینی داشته است. مرکز آن در شهر دنهاگ قرار دارد .

جمعیه السلام: (تأسیس ۲۰۰۰) با ریاست سیدسعدآل بهیه و مدیریت رعد جواد و نشانی سایت www.assalam.nl فعالیت دارد.

تشکل اسلامی - عراقی: (فعالیت از سال ۱۹۸۹). به ریاست ابومهدی آل طعمه. مؤسسه آل البيت (تأسیس ۲۰۰۲) در شهر ارنهم در شرق هلند به ریاست حسین عباس حسن و ابوعلی سماوی .

جمعیت و مدرسه فرهنگی المصطفی(ص): (تأسیس از سال ۱۹۹۸) بنیانگذاری شده توسط سید عادل آل طعمه، فلاح شروفی و سید محمد علی آل طعمه .

اینها بخشی از مؤسسات و جمعیت های شیعی - عراقی است که در طول پانزده سال گذشته در شهرهای مختلف هلند فعالیت مذهبی - فرهنگی دارد. در بسیاری از نقاط اروپا همین روال وجود دارد و مورد هلند، به عنوان نمونه، به صورت جزئی مورد بحث قرار گرفت.

شیعیان ایتالیا

جامعه مسلمان در ایتالیا به لحاظ زمانی سابقه چندانی ندارد، ولی طی سالهای اخیر از نظر تعداد به صورت وسیعی رشد یافته، به طوری که هم اکنون به دومین دین در ایتالیا تبدیل شده است. بر اساس برخی از آمارهای که بیشتر مربوط به اقامت خارجی ها در ایتالیا می شود، حدس این است که جمعاً حدود نهصد هزار مسلمان در ایتالیا زندگی می کنند. در این میان، شیعیان که در مقایسه با سایر مسلمانان در اقلیت هستند، در گسترش و سازماندهی شیوه های زندگی شان گامهای بزرگی برداشته اند. اکنون در برخی از شهرهای کوچک ایتالیا مساجد یا دست کم اتاق هایی، وجود دارد که شاهد برگزاری نمازهای یومیه شیعیان می باشد.

غالب شیعیان ایتالیا، اصل ایرانی یا لبنانی دارند، اما آنچه که حائز اهمیت است تعداد روز افزون کسانی است که به آیین شیعه روی می آورند. برخی از آنان کسانی هستند که از طریق ازدواج با شیعیان شیعه می شوند. این مسأله خصوصاً در مورد زنان ایتالیایی که با مسلمانان خارجی ازدواج می کنند به چشم می خورد. با این حال مردان جوان فراوانی هم هستند که شیعه می شوند. تعداد زیادی ایرانی در ایتالیا زندگی می کنند که گرچه شناسنامه ای شیعه هستند، اما جمعی که بیشتر برای فرار از شرایط پس از انقلاب به ایتالیا آمده اند، چندان وفادار به مسائل مذهبی نیستند. با این حال، ایرانی ها، که درصد قابل توجهی از شیعیان موجود در ایتالیا را تشکیل می دهند، حداقل تلاش می کنند در مراسم محرم، به ویژه روز تاسوعا و عاشورا شرکت کنند. همچنین درصد قابل توجهی از آنان در مراسم احیاء ماه رمضان نیز شرکت می کنند.

نقشه شماره ۲۶۲: نقشه ایتالیا

اولین تشکل های شیعی در شهرهای تریسته (Trieste)، رم (Rome) و ناپل (Naples) پدید آمد. گروهی از ایتالیایی های تازه کیش، مرکز فرهنگی سلمان فارسی را با هدف ترویج مطالعات و تحقیقات پیرامون آیین شیعه در سال ۱۹۹۲ در تریسته گشودند.

همچنین در اوایل دهه نود بود که مرکز شیعه ناپل (با نام اهل البیت) تأسیس شد و به سرعت تبدیل به مهمترین مرکز شیعه شناسی در ایتالیا گردید. جایگاهی که پیش از آن در اختیار مرکز

اسلام شناسی اروپا بود. مرکزی که گروهی متشکل از افرادی که سفارت ایران در واتیکان را در دست داشتند، آن را تشکیل دادند تا مرجعی برای مسائل مربوط به شیعه باشد.

در دهه ۸۰ مرکز مستقر در رم، اقدام به نشر آثاری تخصصی، از رساله های دکتری گرفته تا مقالات اقتصادی و همچنین نشریه اختصاصی با نام اسلام ناب (The Pure Islam) کرد.

در سال ۱۹۹۱ گروهی از تازه کیشان ایتالیایی مستقر در ناپل، به مسئولیت یکی از فعال ترین تازه مسلمان شدگان ایتالیایی عمار لوئیجی دی مارتینو (Ammar Lueigi De Martino) این نشریه را در دست گرفتند.

اولین شماره نشریه اسلام ناب در ناپل در ماه رمضان منتشر شد؛ در حالی که فقط شامل دو برگ تایپی بود. اما هفت سال بعد تبدیل به نشریه ای شد که معمولاً سالی چهار مرتبه چاپ می شد. مهمتر اینکه تبدیل به بولتن رسمی مؤسسه اسلامی اهل البیت شد؛ تنها مؤسسه ای که به عنوان یک مؤسسه بین المللی مطالعات شیعه شناسی، شعبه ای در ناپل داشت.

عمار لوئیجی دی مارتینو در نوامبر ۱۹۹۸ در مراسم جشن ولادت حضرت فاطمه (س) در شهر میلان، دلایل گرویدنش به دین اسلام و آئین شیعه را چنین بیان می کند:

من مسیحی پروتستان معتقدی بودم که عادت به موعظه کردن داشتم. در مقطعی خاص این مسیر را ترک کردم و شروع به مطالعه آثار Burckardt Ebola و گنون کردم. این مطالعات مرا وارد دنیای سیاست کرد، به گونه ای که به یکی از گروه های راستگرا که نماینده ای در پارلمان نداشت، احساس نزدیکی کردم. من و دوستانم گهگاهی به آلپ می رفتیم و هر شب در کنار آتشی جمع می شدیم و در مورد زشتی ها و بدی های جامعه صحبت می کردیم، ولی زمانی که به شهر بر می گشتیم خودمان رفتارهایی شبیه همان مردم و شاید بدتر از آنها را از خود بروز می دادیم. ناگهان فهمیدم تمام مؤلفان نوشته های مورد علاقه من به دین اسلام گرویده اند. آن موقع مصادف با زمان شکل گیری انقلاب اسلامی در ایران بود و از آنجایی که این انقلاب به جای مارکسیسم و ارزشهای امپریالیستی، با نام خدا و با نام معنویات شکل گرفته بود، به آن علاقه مند شدم. من از طریق مرکز فرهنگی کوچکی که در ناپل راه اندازی کردم، کم کم شروع به تماس با مسلمانان کردم... در سال ۸۳ من کتاب هانری کربن با نام امام غائب را خواندم و در همین زمان با چند دانشجوی ایرانی آشنا شدم. این کتاب پرده هایی را که جلوی چشمان من کشیده شده بود، پاره کرد و من آئین شیعه را در آغوش کشیدم. سالها بعد زمانی که به همراه

همسرم و پسر - هر دوی آنها مسلمان شده اند - در الجزایر بودیم، تصمیم گرفتیم تا اثری جاودانه خلق کنیم. اقدام ما آن بود که نشریه اسلام ناب را رشد دهیم.

با وجود اینکه به نظر می‌رسد هماهنگی خاصی میان شیعیان در ایتالیا وجود ندارد، اما قویترین و بهترین انجمن سازماندهی شده مؤسسه اهل البیت در ناپل است که ارتباطات نزدیکی با انجمن‌های بین‌المللی شیعه، خصوصاً با انجمن‌های واقع در انگلیس دارد. این مؤسسه برای استوار کردن ارتباطات بین‌المللی خود، برای حدود ده سال کمپ‌های تابستانی دوره‌ای را در پاتوقی درکوه‌های توسکو امیلیان Tosco Emilian (بین Emilia, Bologna) Reggio برگزار می‌کرد.

هدف از تشکیل این ملاقات‌ها «قویتر کردن ارتباطات برادری بین اعضای جوامع مختلف اروپایی» عنوان شده است. بنابراین شیعیانی که از اقصی نقاط ایتالیا و کشورهای اروپای شمالی به آنجا می‌آمدند، در حالی که از تماشای چشم‌اندازهای زیبای شمال ایتالیا لذت می‌بردند، فرصت ملاقات با یکدیگر را برای مطالعات دقیق در زمینه اسلام، تحت نظارت گروهی از علما به دست می‌آوردند. تدارکات این ملاقات‌ها به عهده خود شرکت‌کنندگان و بسیار کم خرج بود. این مسأله به همه «برادران و خواهران» فرصت شرکت در مراسمی را می‌داد که می‌توانستند در محیطی آرام و در کنار یکدیگر به رشد و تعالی معنوی خود بپردازند. به طور مثال موضوع کمپینگ سال ۲۰۰۲، مسأله «عرفان، مسیر معنوی اسلام» بود که سخنران اصلی آن حجت الاسلام عباس شاملی از کارکنان مرکز پژوهشی امام خمینی در قم بود.

در تابستان ۲۰۰۴ این جمعیت شیعه به رهبری آیت‌الله واعظی، سرپرست مرکز اسلامی در استکهلم به بررسی موضوع «زندگی و رفتار مسلمانان در اروپا تحت آموزه‌های اسلام» پرداختند. آخرین کمپ نیز در جولای ۲۰۰۶ در جنوب ایتالیا (نزدیک آوینو Avellino) با هدایت حجت الاسلام سید مکی برگزار شد.

سایت این مرکز www.shia-islam.org شامل چند صفحه‌ای دائمی در مورد آموزه‌های اسلام و خصوصاً شیعه و علل برتری این گرایش درمیان گرایشهای اسلامی، نگاهی اجمالی به حضور شیعه در جهان معاصر و تاریخی از زندگی چهارده معصوم و اطلاعات دیگری در باره دیدگاه‌های اسلام در مسائل مختلف است.

شیعیان لبنانی هم در ایتالیا فعال هستند. مرکز فرهنگی الف در شهر ونیز با ریاست وائل فرحات که در اصل از شیعیان لبنانی است، از دیگر مراکز شیعه در ایتالیا است.

فرحات که بیش از ۲۰ سال به همراه همسر ایتالیایی خود در این کشور زندگی کرده، به عنوان یک مهندس از جمله کسانی است که تلاش های زیادی برای راه اندازی پروژه ای برای ساخت یک مسجد در ونیز انجام داد؛ پروژه بلند پروازانه ای شامل ساخت مسجدی که در کنار آن مراکز فرهنگی و اجتماعی ای مستقر باشد. وی برای دست یابی به این هدف سه کنفرانس در شهر ونیز برگزار کرد که در آن عالمان ایتالیایی اسلام شناس، نمایندگان رسمی مراکز محلی (از جمله کشیش کلیسای کاتولیک) و سفیران بسیاری از کشورهای اسلامی در ایتالیا در آن حضور یافتند.

هر چند که وائل به عنوان مؤسس این مسجد، فردی شیعه است، اما هدف این است که مسجد و فعالیت هایی که در آن انجام می شود پایگاهی چند منظوره به عنوانی مرجعی برای شیعیان، سنیان و اعضای گروه های مختلف شامل برادران صوفی آنها باشد.

فرحات می گوید: من اعتقادی به جدایی میان شیعه و سنی ندارم و دلیل آن ارتباط تنگاتنگی است که در دیدگاه های دینی بین این دو وجود دارد. در انجمن من (الف) به روی همه مسلمانان باز است.

فرحات در واقع مسئول مؤسسه فرهنگی دیگری نیز می باشد که رشته های زیادی از کامپیوتر گرفته تا زبان عربی و انگلیسی در آن ارائه می شود و شرکت در آنها برای عموم آزاد است. به هر روی، شیعیان ایتالیایی مثل نقاط دیگر اروپا یک دسته مهاجران و دسته دیگر بومی ها هستند. بخشی از اینان مردان و زنان ایتالیایی هستند که به خاطر ازدواج با یک ایرانی ملزم به تغییر دین بوده اند.

به طور کلی می توان گفت فعالترین و تشکیلاتی ترین آنها، همان گروهی است که تقریباً توسط ایتالیایی های تازه کیش به ریاست عمار لوئیجی دی مارتینو در شهر ناپل شکل گرفته است. گروه شیعیان ناپل در کنار ارتباط تنگاتنگی که با دیگر مراکز شیعیان در غرب و شرق جهان دارند، در تلاش برای تشکیل جامعه شیعی ای خود مختار و بومی هستند، به گونه ای که بتوانند حتی یک حجت الاسلام ایتالیایی زبان داشته باشند. این مرجع جدید شیعی قابلیت جابجایی با عالمان شیعی ایرانی و لبنانی ای که هر ساله برای برگزاری مراسم عاشورا و سالگرد فاطمه (س) دعوت می شوند را خواهد داشت و می تواند نقطه اتکا و ملجأ امور شیعیان ایتالیا به شمار آید.

از هسته اصلی شیعیان تازه کیش در ناپل و رم که بگذریم، تعداد کمی از تازه کیشان در دیگر نقاط ایتالیا هستند که برای شرکت در کمپ های تابستانی یا مراسم های خاص مثل عاشورا که در شمال ایتالیا برگزار می شود، عازم این مناطق می شوند.

تعداد اندکی از آنها در کنار محل هایی که برای کمپ های تابستانی استفاده می شود زندگی می کنند. برای مثال عاشورا از جمله مراسمی است که معمولاً در استراحتگاهی تابستانی در کنار دریای آدریاتیک، Adriatic به نام ریمینی Rimini، برگزار می شود (منبع: کتاب Muraqqa, a Sharqi مقاله آنا وانزان با تلخیص).

شیعیان بلژیک

بلژیک یا بلجکا کشوری است اروپایی میان کشورهای هلند، آلمان، لوکزامبورگ، فرانسه، و دریای شمال با ۹۸۴۰۰۰۰ نفر جمعیت، پایتخت آن بروکسل و از شهرهای مهم آن بندر آئورس ولی یژ است. براساس قانون سال ۱۹۷۴ (۱۳۵۳ شمسی) که متعاقب دستور پادشاه بلژیک تصویب گردیده، پس از مسیحیت، اسلام به عنوان دومین مذهب در این کشور به رسمیت شناخته شده است. بعد از اعلان این موضوع، با حمایت و تلاشهای برخی از کشورهای اسلامی، شورای عالی مسلمانان بلژیک تشکیل گردید.

از آنجایی که قانون اساسی بلژیک تصریح می نماید که مذاهب رسمی کشور، بایستی مورد حمایت و مساعدت دولت قرار گیرند، لذا شورای مذکور با مساعدت دولت در میدان (سنت کانتز) بلژیک مسجد جامع بروکسل را پایه نهاد. به همین دلیل مسجد جامع بروکسل از نظر رسمی، مهمترین مسجدی است که در بلژیک جایگاه قانونی دارد و به رسمیت شناخته شده است. در حالی که آمار تعداد مساجد ثبت نشده بلژیک را بین ۲۴۰ تا ۴۰۰ باب ذکر می نمایند. تا ۱۹۹۳ سال تعداد ۳۱ باب مسجد به مراکز اسلامی بلژیک اضافه شده است (از ۲۰۹ باب در سال ۱۹۹۰ به ۲۴۰ باب در سال ۱۹۹۳ رسیده است).

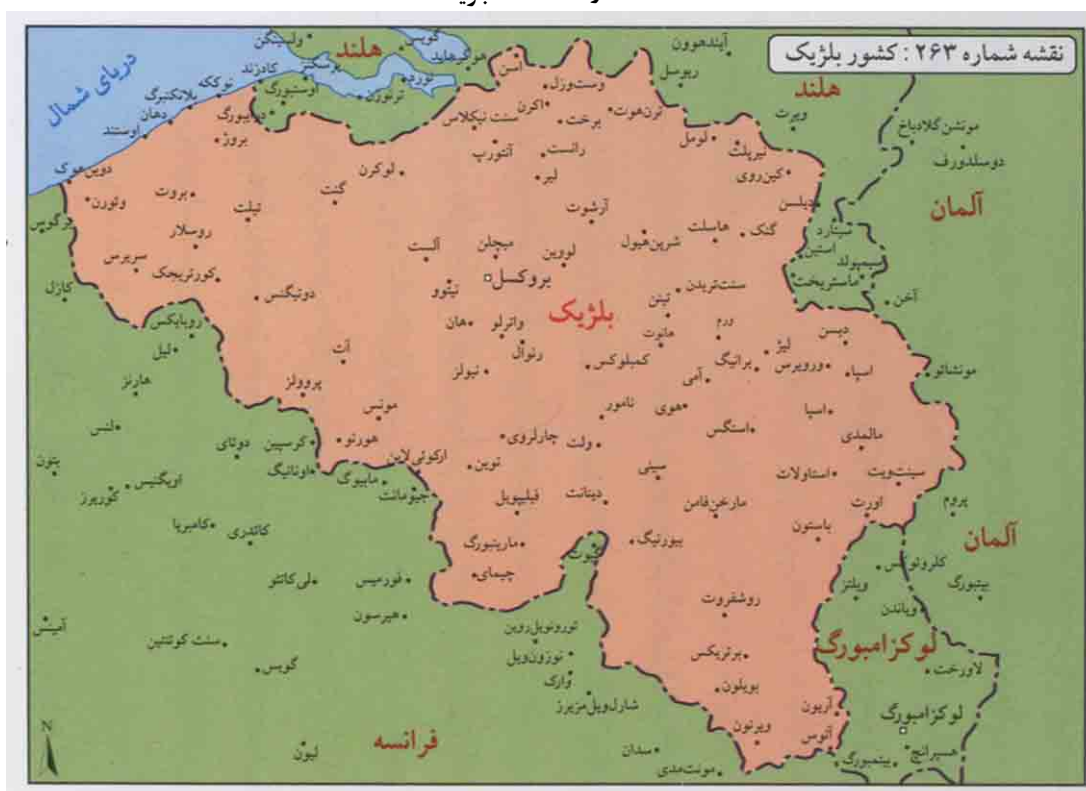
در بلژیک حوالی ده هزار نفر شیعه وجود دارد که از ملیت های لبنانی، سوری، اردنی، عراقی و ایرانی هستند. در این جمع، ایرانی ها تقریباً حدود سه هزار نفرند. مغربی ها نه شیعه بلکه متشیّع هستند و حوالی پنج تا هفت هزار نفر هستند.

در بروکسل، شیعیان امامی دارای پنج مسجد هستند.

نخستین آنها مسجد امام رضا علیه السلام است، جایی که عراقی ها، لبنانی ها، ایرانی ها و مغربی های مستبصر نماز جماعت دارند. در این مسجد، نماز جمعه اقامه می شود.

مسجد الهدی مسجد دوم است که در آنجا نیز لبنانی ها، مغربی ها و عراقی ها در نماز جماعت و سایر مراسم مذهبی حاضر می شوند. امام این مسجد اسعد بلوق و شیخ عباس کوثرانی هستند. مسجد الرحمن از دیگر مساجدی است که شیعه و سنیان محب اهل بیت (ع) در آن نماز می گذارند.

نقشه شماره ۲۶۳: نقشه بلژیک

در حال حاضر شماری از لبنانی ها برای تأسیس یک مسجد تازه همراه با مدرسه ای برای تعلیم علوم دینی و زبان عربی فعالیت می کنند.

مرکز ثقلین از مراکز شیعی بلژیک است که متعلق به مغربی های مستبصر می باشد. همچنین مرکزی با عنوان مرکز اهل البيت عليهم السلام در بلژیک فعال است .

عراقی های شیعی مهاجر در این کشور از عوامل اصلی نشر تشیع بوده و در نقاطی که مستقر هستند مراکز خاص خود را دارند. به جز اینان، پاکستانی ها و هندی های شیعه و همین طور ترکها نیز مراکز متعلق به خویش را برای برگزاری مراسم مذهبی دارند. شیعیان عراقی در آئورس دریک منزل شخصی گردهم می آیند و آداب و رسوم مذهبی را برپا می دارند.

مراسم عاشورا در بین شیعیان بلژیک به صورت کاملاً طبیعی و بدون خرافه اجرا و گرامی داشته می شود. شیعیان مسجد الرضا (ع) به دعوت نمایندگی در مراسم سفارت شرکت می کنند و تاکنون از خودشان مراسم خاصی نداشتند. آنان فرهنگ سینه زنی و نوحه خوانی ندارند و در جمع ایرانیان حضور می یابند. این عده حدود سیصد نفرند.

شیعیان ترک که حدود یک هزار نفر هستند، دارای مراسم محدود خود در ایام سوگواری امام حسین (ع) هستند، در حالی که پاکستانیها که حدود سیصد الی چهارصد نفر هستند، مراسم عزاداری و سینه زنی و نوحه خوانی خاصی دارند که هر سال به صورت سنتی برگزار می گردد. به طور کلی فرهنگ عاشورا و گرامیداشت آن، در بین شیعیان روح تازه ای دمیده و خصوصاً شیعیان عرب اخیراً از نوحه سرایی و عزاداری ایرانی الگو می گیرند و ابیات و اشعار عزاداری آنها به سبک عزاداری اعراب ایرانی الاصل است.

مرکز اسلامی - فرهنگی اهل بیت (ع) در سوئیس

اقلیت های شیعه در تمامی کشورهای اروپایی حضور دارند. یکی از این کشورها سوئیس است که شماری شیعه از ایرانی، عرب، هندی و ترک در آن زندگی می کنند. آنان مؤسساتی دارند که برای نمونه، به معرفی یکی از آنان می پردازیم.

مرکز اسلامی - فرهنگی اهل بیت (ع) در سال ۲۰۰۲ با همکاری جمعی از ایرانیان به طور رسمی تأسیس و به ثبت رسید.

در آغاز مرکز تلاش زیادی برای برقراری ارتباط با شیعیان نموده و ماهیانه با ارسال یک پاکت پستی شامل اوقات شرعی، تقویم اسلامی و اطلاع رسانی در مورد مراسم، بین ایرانیان مقیم، شناخته شد. سپس علاوه بر برگزاری مراسم در مناسبتها، محل مراجعه ایشان برای تشریفات ازدواج شرعی و تشرّف به اسلام، طلاق و یاری ایشان در مورد تجهیز اموات شد.

در همان سال و آغاز ماه مبارک رمضان، به همت ایرانیان مقیم، محل مناسبی پیش خرید شد و بنا شد که تا پایان سال ۲۰۰۲ میلادی مبلغ مورد توافق آماده و به حساب فروشنده واریز گردد؛ ولی به دلایلی این کار ممکن نشد و فسخ قرار داد بایسته می بود.

این حالت دو سال تمام به طول انجامید و هنگام برطرف شدن موانع، مبلغ مورد تعهد را آماده و بدون هیچ مشکلی محل مرکز خریداری شد.

بنابراین از ماه مبارک رمضان سال ۲۰۰۲ تاکنون همه مناسبت‌های اسلامی و فرهنگی ایرانی در این مرکز گرامی داشته شده و همواره شاهد استقبال مردمی و حضور پر شور ایشان، به ویژه شیعیان بوده است.

همه روزه، میزبان مراجعین از ملیت‌ها و زبان‌های گوناگون بوده که هر کس به نوعی خواسته خود را مطرح و مسئولین درصدد پاسخگویی به نیازهای ایشان می باشند.

بودجه جاری مرکز از کمک‌های مردمی تأمین می شود.

نیز لازم به یادآوری است که کارهای مرکز به عهده ایرانیان مقیم بوده و ایشان بدون دریافت هیچ حقوقی و با نیت خالص کارهای مرکز را دنبال می کنند.

در تاریخ ۱۵ اکتبر ۲۰۰۶ یک طبقه دیگر به مجموعه مرکز اضافه شد که محل مناسبی برای کتابخانه تخصصی اسلامی - ایرانی و سالن اجتماعات و کلاس درس تأسیس گردید.

مرکز اسلامی - فرهنگی سوئیس نزد مقامات دولت سوئیس شناخته شده و رابطه خوبی با مرکز داشته و همواره درمناسبت‌ها از مرکز دیدار داشته و یا از مسئولین برای شرکت در نشست‌های مسلمانان دعوت به عمل می آورند.

نقشه شماره ۲۶۴: نقشه سوئیس

